

ГОНЧАРЕНКО К. С.
кандидат філософських наук,
доцент кафедри філософії
факультету філософії та суспільствознавства

“ПІДРОБЛЕНИЙ СВІТ” ТА “ФАЛЬСИФІКОВАНА РЕАЛЬНІСТЬ” ГІ ДЕБОРА

В роботі аналізуються концепти “підробленого світу” та фальсифікованої реальності Гі Дебора. Звернення саме до цих конструктів умотивоване тим, що сучасність наскрізно просякнута фальсифікованими процесами та видимістю, що повністю реалізують функцію фантазму на шляху до створення уявного сценарію, який заповнено пустотністю, невизначеністю та повсякденністю. У “підробленому світі”, де реальність переживається з вигадкою, грою, рано чи пізно видимість стає реальністю, витісняючи її та нівелюючи. І відповідно в такому світі має місце для існування, лише фальсифікована реальність, яка безапеляційно сприймається як “істина в останній інстанції”.

Ключові слова: “підроблений світ”, “фальсифікована реальність”, “викрадена” реальність, “затуманена” свідомість, фантазм, фантазмична видимість, Гі Дебора.

Якщо ми поглянемо на концепцію “спектаклю” Гі Дебора, що виступає таким собі – засобом для викриття механізмів до тотальної симуляції дійсності, то зможемо побачити, що сучасна людина живе в повністю підробленому світі. Йдеться про світ, де всі цінності і почуття, переживання і події тотально фальсифіковані: зі світу “викрадено” реальність та поміщено її за скло (телеекран, вітрина, рекламних щитів, а якщо поглянути на наше сьогоднішнє то це ще й все можливі гаджети). На думку мислителя подібна ситуація формується завдяки тому, що з суспільства поступово/последовно витіснялася реальність, місце якої займало видовище. Саме по собі видовище розуміється не як деяка видимість, зображення або шоу. Видовище сягає меж суспільства: видовище поглинає суспільство, а суспільство включає його. За цих умов зникають будь-які розмежування, граничності зникають слова, тіла залишаючи по собі лиш переписане минуле і фальсифіковане сьогоднішнє. Варто наголосити на тому, що для Гі Дебора – це був час задовго до буму Інтернету, але фактично це й наша реальність, це те, що ми можемо спостерігати щогодини і щохвилини.

Поясненням фальсифікованої реальності та тотального підробленого світу, для Гі Дебора виступає “спектакль”, що формується як суспільні відносини, що опосередковані певними образами. Він розуміється як об’єктивне бачення світу. Гі Дебор задає тон до розуміння даного поняття в руслі деякого феномену помилкової свідомості, який виникає для приховування дійсності якоюсь фальсифікованою видимістю. “Спектакль, що розглядається відповідно до його власної організації, є ствердженням видимості та затвердженням будь-якого людського чи соціального життя як простої видимості. Але критика, яка добирається до істини спектаклю, виявляє його як видиму негачію життя, як заперечення життя, що стало видимим” [1, с. 25].

Спектакль вдається/здатен до того аби заповнювати проміжки порожніми знаками. Він “заливає” та “зливає” відмінності в суцільній канві видовищного дійства. “Спектакль є спеціалізованим родом діяльності, що полягає в тому, щоб говорити від імені інших (за інших). Це дипломатичне представництво ієрархічного суспільства перед самим собою, звідки усувається всяке інше слово” [1, с. 28]. Основна функція спектаклю полягає в продукуванні безлічі образів суспільства, які заповнюють соціальні розриви усередині нього, доповнюючи їх та підводячи до цілісності. Кожен такий образ має претензійну силу, яка здатна виступати як зразок досконалості.

Основною областю виробництва порожніх знаків та всього того, на перший погляд, незначного є сфера публічної влади, а засобом виробництва виявляються засоби масової комунікації, реклама etc., в яких відбувається фетишизація товару, де саме суспільство, задається як кращий його зразок. Воно пред’являється самому собі в вироблених моделях або образах життя. В межах публічного

простору як сцени для розігрування вистави соціального уявлення формуються і видаються одночасно: спектакль-політика, спектакль-юстиція, спектакль-медицина etc. Кожен з цих спектаклів настільки вживляється в соціальну реальність, що власною театралізованістю поступово витісняє та підмінює її. Річард Сеннет зображує це наступним чином. “Так, старий режим зруйнувався, розколовши ідентичність публічної людини: залишилася нечисленна група акторів, поруч з якими виросла нова ідентичність – з’явилося безліч безмовних глядачів, які залишаються в глядацькому залі, навіть коли актор йде зі сцени” [2, с. 7].

Якщо Г. Дебор описує спектакль в житті людей і суспільства, а також його вплив, як дещо подібне вірусу чи хворобі, що отруєє суспільство зсередини, і в результаті поступово поширюється на все суспільство, підвищуючи тим самим рівень деструктивності, то Жан Бодрійяр говорить про одночасну всеохопність всіх сфер суспільства споживання. Супермаркети, шопінг, реклама, бренд, тотальне поширення Інтернету, тиражування банківських карт і чеків, всі ці предмети виступають тими речами, що вчиняють надзвичайний вплив на суспільство і “затуманюють” свідомість людей. Надмірність існуючих товарів і брендів, уявлення про так званий “достаток” призводить до отримання фальсифікованої інформації і ілюзорності сприймаються людиною речей. Видимість, яку надає достаток, формує опору для символів, що надалі призводить до відмови від реальності, відмови від дійсності на користь смиренного прийняття нав’язаних образів і символів.

Пропонований дебором-бодрійяром-etc варіант подробленого світу та фальсифікованої реальності на сьогоднішній день є як ніколи очевидним, а водночас і тотальним та незворотнім. Але, мабуть, найбільш жахаючим в цій ситуації є те, що вона неусвідомлювана масами. Або ж, якщо розцінювати з позиції вищезазначений мислителів, дана ситуація є ідеальною, оскільки відрив від реальності, трепетне сприйняття та прийняття “подоби” надто вживлене в людину, аби природно бути з неї виплученим. Дана ситуація чимось нагадує окремі пасажі з фільму Шейна Керрута – “Домішки” [3].

ЛІТЕРАТУРА:

1. Дебор Ги. Общество спектакля. – М. : Наука, 1999. – 154 с.
2. Сеннет Р. Падение публичного человека. – М. : Логос, 2002. – 424 с.
3. Carruth Shane. “Upstream”, 2013 // Електронний ресурс. – Режим доступу: https://www.imdb.com/title/tt2084989/?ref_=fn_al_tt_1

K. Honcharenko. “FAKE WORLD” AND “FALSIFIED REALITY” IN PHILOSOPHY GI DEBORA

The paper analyzes the concepts of “fake world” and the “falsified reality” of Guy Deborah. The appeal to these constructs is motivated by the fact that modernity is permeated with falsified processes and visibility, which fully realize the function of phantasm on the way to creating an imaginary scenario, which is filled with emptiness, uncertainty and everyday life. In the “fake world”, where reality is interspersed with fiction, play, sooner or later visibility becomes reality, displacing it and leveling it. And accordingly, in such a world there is a place for existence, only a falsified reality, which is unequivocally perceived as “truth in the last resort”.

Keywords: “fake world”, “falsified reality”, “stolen” reality, “blurred” consciousness, phantasm, phantasmatic appearance, Guy Deborah.